

**UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ, FARMACIE, ȘTIINȚE ȘI  
TEHNOLOGIE „GEORGE EMIL PALADE” DIN TÂRGU MUREȘ  
ȘCOALA DOCTORALĂ DE LITERE, ȘTIINȚE UMANISTE ȘI APLICATE  
DOMENIUL: FILOLOGIE**

**TEZĂ DE DOCTORAT  
REZUMAT**

**Doctorand:**

**Laura Alexandra PETREA (ȘOPTERIAN)**

**Conducător științific:**

**Prof.univ.dr. Doina BUTIURCĂ**

**TÂRGU MUREȘ**

**2021**

**UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ, FARMACIE, ȘTIINȚE ȘI  
TEHNOLOGIE „GEORGE EMIL PALADE” DIN TÂRGU MUREȘ  
ȘCOALA DOCTORALĂ DE LITERE, ȘTIINȚE UMANISTE ȘI APLICATE  
DOMENIUL: FILOLOGIE**

## **POEZIA ECHINOXISTĂ. 1968-2000**

**REZUMAT**

**Doctorand:**

**Laura Alexandra PETREA (ȘOPTERIAN)**

**Conducător științific:**

**Prof.univ.dr. Doina BUTIURCĂ**

**TÂRGU MUREȘ**

**2021**

## CUPRINS

## INTRODUCERE

## CAPITOLUL I. REVISTA „ECHINOX”. SCURT ISTORIC

## CAPITOLUL II. PRIMUL VAL POETIC ECHINOXIST

- 2.1. DINU FLĂMÂND SAU „STAREA DE ASEDIU”
- 2.2. ION MIRCEA. ABSTRACTUL ȘI SPIRITUALUL
- 2.3. ADRIAN POPESCU ȘI „VOCEA INTERIOARĂ”
- 2.4. ION POP. LIMITE ȘI ELEGII

## CAPITOLUL III. POEȚI ECHINOXIȘTI AI ANILOR 80

- 3.1. ION MUREȘAN. AGONII ȘI EXASPERĂRI
- 3.2. MARTA PETREU. AVATARURILE PSIHISMULUI
- 3.3. IOAN MOLDOVAN. MELANCOLIA CALOFILĂ
- 3.4. AUREL PANTEA. RADICALISMUL VIZIUNII

## CAPITOLUL IV. ECHINOXISMUL POETIC AL ANILOR 90

- 4.1. RUXANDRA CESEREANU. POEZIA SCHIZOIDĂ
- 4.2. LETIȚIA ILEA. VIAȚA ÎN EUFEMISME

## CONCLUZII

## BIBLIOGRAFIE

## POEZIA ECHINOXISTĂ. 1968-2000

### Rezumat

Prezenta teză de doctorat, cu titlul *Poezia echinoxistă. 1968-2000* își propune să reliefeze evoluția poeziei echinoxiste în contextul literaturii române contemporane. Alegerea temei de cercetare este strâns legată de intenția noastră de a interpreta creația unor poeți cu adevărat importanți, care se încadrează în fenomenul literar echinoxist, generat sub egida revistei „Echinox”, o revistă de cultură studențească menită să susțină generațiile tinere de creatori, într-un amplu laborator sau atelier de creație, în care se regăsește poezia, proza, critica literară și traduceri: „Intitulându-se *Echinox*, revista studenților de la Cluj n-a precizat la care dintre cele două momente – de cumpănă a luminii cu întunericul – se reclamă, dar după atâtea semne ce s-au arătat în paginile ei, după atâtea nume noi, de poeți mai ales, putem trăi, când îi vedem titlul cam abstract, fiorul – deloc abstract – pe care îl vor fi trăit mulți strămoși”<sup>1</sup>. Obiectivele pe care ni le propunem sunt legate de explorarea universului poetic al acestor poeți, prin analizarea unor creații reprezentative, cu sprijinul unei metodologii de cercetare care circumscrie metode diverse, de la analiză, demers comparativ, exercițiul hermeneutic și aspirația spre sinteză. Demersul analitic servește definirii universului liric al autorilor, în timp ce schițele comparative au rolul de a pune față în față unele creații, reieșind o serie de similitudini, diferențieri dar și o anume reverberație sintetică. Studiul de față are în vedere o perioadă bine determinată, vizând evoluția poeziei echinoxiste de la începuturile sale, din anul 1968, până în anul 2000, de la prima apariție a revistei „Echinox”, de la prima generație poetică echinoxistă până la poezia optzeciști.

Înființarea la Cluj a revistei „Echinox” a avut un impact semnificativ asupra literaturii române postbelice, criticul Iulian Boldea observând că, deși a fost incomodă pentru ideologia apăsătoare a epocii comuniste, revista „Echinox” a fost „una dintre puținele publicații românești care și-a croit o ținută europeană, prin amplitudinea multiculturalității (pagini în română, maghiară și germană), prin dialogul argumentat al valorilor literare, precum și prin deschiderile multiple spre orizontul universalului. Refuzând imixtiunile ideologicului, revista a fost, pentru cei peste două sute de scriitori și critici literari care s-au aflat, de-a lungul timpului, în redacția ei, o adevărată școală: de literatură, de moralitate, de onestitate intelectuală.”<sup>2</sup> Revista a urmărit publicarea unor texte valoroase, exigența valorică, menținerea unui standard ridicat fiind imperative importante ale publicației clujene, care s-a distins, în timp, și prin continuitate, prin modul și ritmul în care scriitori din diferite generații și-au modelat capacitatea creatoare la școala

---

<sup>1</sup>Traian Vedinaș, *Revista „Echinox” întexte*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2006, p. 41.

<sup>2</sup>Iulian Boldea, *Școala Echinox. Anatomia unei stări de spirit*, în Ion Pop, Călin Teuțișan (coord.), *Echinox 50*, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2018, p. 445.

echinoxistă, impunându-se totodată în spațiul cultural național și internațional, amplificând rolul și locul revistei „Echinox” în spațiul cultural românesc.

Elementele definitorii ale echinoxismului sunt, cum s-a mai spus, promovarea autonomiei esteticului, cultul cărții și al Bibliotecii, spiritul livresc, o anumită rigoare academică, predilecția pentru exprimarea creatoare, pentru noutate și asimilarea unei tradiții culturale a modernismului. Petru Poantă observă, în acest sens, că echinoxismul a avut o capacitate deosebită de regenerare, prin conservarea propriei tradiții, care a constat mereu în „prioritatea valorii estetice.” Mentorii „Echinox”-ului, Ion Pop, Marian Papahagi, Ion Vartic au impus, de la început, o linie de conduită fundamentată pe criteriul axiologic, au imprimat coordonatele unei atmosfere de creativitate efervescentă, în care „libertatea era temperată de imperativele exigenței critice, iar gravitatea relativizată prin puseuri ludice. Sentimentul eliberării de constrângeri conjuncturale, cultul valorii și responsabilitatea scrisului au fost precepte implicite preluate și duse mai departe de celelalte generații de echinoxști, într-un traseu spiritual în care continuitatea era cuvântul de ordine.”<sup>3</sup>

Mulți dintre scriitorii formați la școala „Echinox”-ului au devenit nume cunoscute ale poeziei, prozei, criticii literare și eseisticii românești, „Echinox”-ul consolidând o ambianță culturală benefică în care s-au modelat conștiințe, scriitori, talente. Destinul revistei „Echinox”, a fost situat, uneori, pe bună dreptate, în descendența Cercului literar de la Sibiu, chiar dacă fenomenul literar echinoxist a fost marginalizat, în ierarhizările unor istorii literare. O școală literară exigentă, modelatoare, „Echinox”-ul a fost și a rămas, o stare de spirit, o ucenicie în practica lecturii și a scrisului, o modalitate de deschidere a unui orizont spiritual, o atmosferă stimulatorie, cu schimburi de idei, dialoguri și deprinderi ale unei anumite discipline interioare, într-o ambianță a libertății relative: „Ucenicie, efervescentă și spirit constructiv, exercițiu de receptare adecvată a valorilor și simț al responsabilității, încredere în sine și în forța culturii de a modela personalitatea umană, iată câteva dintre însușirile pe care cei care au trecut pragul redacției le-au deprins în atelierul „Echinox”-ului”<sup>4</sup>. Există câteva ilustrări ale „clasicizării” fenomenului echinoxist, materializate în apariția, în ultimii ani, a unor cărți, dicționare, antologii despre fenomenul literar *Echinox*. Cele mai semnificative sunt cele semnate de Petru Poantă (*Efectul „Echinox” sau despre echilibru*, 2003), Nicolae Oprea (*Literatura „Echinoxului”*, 2003) și Ion Pop (*„Echinox”. Vocile poeziei*, 2008). Instructive, utile, relevante, pentru istoria revistei și pentru reconfigurările evoluției sale, sunt *Dicționarul Echinox (A-Z). Perspectivă analitică* (coord. Horea Poenar, 2004; ediția a II-a, Pitești, Editura Paralela 45, 2008), *Revista Echinox în texte. Gândirea socială. Antologie (1968-1990)* de Traian Vedinaș, 2006 sau *Bábel*

<sup>3</sup>*Ibidem*, p. 446.

<sup>4</sup>*Ibidem*.

*Tornyán*. Antologia textelor în limba maghiară apărute în revista *Echinox*. Culegere de texte de Mihály András Beke și François Bréda (1983). Independența de gândire și conduită intelectuală a echinoxiștilor e evocată de Petru Poantă, într-un text cu valențe autobiografice: „Noi eram independenți: nici revoluționari, nici obedienți, ci «suspendați» în intervalul unei curențe a ideologiei oficiale. Într-o perioadă foarte scurtă s-a întâmplat ceva dacă nu imposibil de explicat, greu de admis astăzi: trăiam cu sentimentul viu al emancipării de orice servituți conjuncturale”.

O carte importantă pentru radiografia poeziei echinoxiste este cea a lui Ion Pop, *„Echinox”. Vocile poeziei* (2008). În *Introducere*, Ion Pop subliniază vocația promovării tinerilor pe care revista și-o asumă ca imperativ prioritar: „Căci, așa cum am observat și cum s-a notat în mai multe rânduri, gruparea Echinox și-a propus de la început să asigure doar un spațiu de exersare a talentelor nou apărute printre tinerii, mai ales studenți, fără nici o constrângere programatică. Numai spiritul critic lucid și neconcesiv, educat în Universitate, a încercat să funcționeze ca instrument de conștientizare a unor moduri personale de a scrie, cu cerințe care au trecut, în timp, de la niște îndrumători și ei tineri, către încăperile intimei meditații asupra propriilor posibilități și unelte de expresie.”<sup>5</sup>

Fără să impună ierarhii, Ion Pop subliniază importanța în timp a acestui atelier echinoxist în care s-au format talente, tineri creatori ce s-au consacrat mai târziu în peisajul poeziei românești: „Rămas deschis, atelierul numit Echinox a produs multe versuri și multă poezie adevărată, participând în chip substanțial la mișcarea literară românească a acestui timp. Paginile care urmează o comentează pe suprafețe inegale, a căror dimensiune nu reflectă în nici un caz și poziția, ce poate fi altfel aproximată de lectură, într-o ierarhie a valorilor. Dar o parte din aceste comentarii au apucat să se închege ca profiluri mai mult sau mai puțin articulate, datorită unor varii circumstanțe, dintre care cea a intermitenței activității de «cronicar» a cititorului care am fost nu e cea mai puțin însemnată.”<sup>6</sup>

În cuprinsul cărții se regăsesc poeți din toate generațiile, de diferite dimensiuni și cu o personalitate mai mult sau mai puțin individualizată: Dinu Flămând, Ion Mircea, Adrian Popescu, Aurel Șorobetea, Gavril Moldovan, Horia Bădescu, Teofil Răchițeanu, Mircea Muthu, Iustin Moraru, Nicolae Sârbu, Romea Cantemir, Radu Ulmeanu, Mariana Bojan, Nicolae Diaconu, Alexandru Pintescu, Vasile Sav, Ion Vădan, Dan Damaschin, Virgil Mihaiu, Ion Cristofor, Ioan Moldovan, Mircea Petean, Andrei Zanca, Aurel Pantea, Augustin Pop, Viorel Mureșan, Octavian Soviany, Ionel Bota, Traian Ștef, Ion Urcan, Emil Hurezeanu, Marta Petreu, Ion Mureșan, Nicolae Băciut, Ion Hirghiduș, Dumitru Chioaru, Ioan Milea, Flore Pop, Ștefan Melancu, George Achim, Virgil Leon, Iulian Boldea, Ruxandra Cesereanu, Letiția Ilea, Luminița

<sup>5</sup>Ion Pop, *„Echinox”. Vocile poeziei*, Editura Tribuna, Cluj, 2008, p. 7.

<sup>6</sup>*Ibidem*, p. 15.

Urs, Adrian Suciu, Orlando Balaș, Roxana Sicoe-Tirea, Rareș Moldovan, Cosmin Perța, Ștefan Manasia, Andrei Doboș.

Teza de doctorat dedicată fenomenului liric echinoxist nu are, desigur, pretenția exhaustivității, căci am studiat poezii cei mai proeminenți ai echinoxismului, prin intermediul analizei, comparației și sintezei. Capitolele tezei urmează paradigmele evoluției lirismului românesc contemporan, cu continuitățile și sinuozitățile sale. În același timp, am explorat contextul social-istoric în care a fost înființată revista „Echinox”, avatarurile existenței acestei publicații românești importante, sugerând totodată atmosfera de creație din cadrul „atelierului literar” echinoxist, cu tineri intelectuali care își căutau și își urmau cu consecvență propriul destin, atmosferă din care nu era absent un ritual de inițiere, de formare și de continuitate creatoare.

Teza de doctorat este structurată în patru în patru capitole. Primul capitol, *Scurt istoric. Revista Echinox* are un caracter predominant sintetic, cu informații despre istoricul grupării, cu date și opinii critice despre revista „Echinox” și despre generațiile succesive de redactori care au întruchipat această istorie culturală și literară. Povestea revistei „Echinox” începe în anul 1968, când o grupare de intelectuali, studenți ai Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj, își manifestă intenția de a fonda o revistă de cultură studențească la Cluj, conectându-se la valorile și la evoluția literaturii române contemporane. Acești tineri intelectuali consideră că este necesară o revistă de anvergură multiculturală, care cuprinde pagini în limba română, maghiară și germană, favorizându-se astfel dialogul intercultural și multiethnic. Revista „Echinox” apare sub îndrumarea lui Marian Papahagi, Ion Pop, Ion Vartic, fiind privită cu simpatie de Mircea Zăciu. Rubricile care se regăsesc în revistă stau sub semnul diversității și al valorii: poezie originală, traduceri din poezia universală, cronică literară, interviurile și eseurile sunt segmente creatoare ce se regăsesc în fiecare număr. De reținut sunt numeroasele intervenții, tribulații și peripeții administrative pe care le-au avut de parcurs inițiatorii revistei pentru a înființa publicația culturală, în contextul unui regim comunist constrângător, care controla cu severitate cultura, apariția cărților sau a revistelor, supuse unui regim al cenzurii draconic. În decembrie 1968, tinerii promotori ai revistei „Echinox” reușesc, cu aprobarea Uniunii Tineretului Comunist și a partidului comunist, să editeze o revistă studențească trilingvă, de douăzeci de pagini, într-un tiraj de patru mii de exemplare. Apariția revistei este cu adevărat un eveniment cultural important, încetățenindu-se în literatura română termenii de echinoxist și echinoxism, termeni derivați de la numele revistei „Echinox”. Tânăra grupare echinoxistă, reunind prozatori, poeți, filosofi, critici literari, esești și traducători va aborda o atitudine de deschidere spre valorile universale, pentru integrarea în spiritul european. Încă din primul număr al revistei regăsim poeți

reprezentativi ai primei generații a echinoxismului, precum Ion Mircea, Dinu Flămând sau Adrian Popescu. Anul 1989 va fi un an de referință în istoria revistei, deoarece este condusă exclusiv de studenți, la fel ca la începutul apariției sale, în 1968. Perioada cuprinsă între anii 1968-1989 este o perioadă foarte dificilă, deoarece regimul comunist își pune amprenta asupra evoluției revistei „Echinox”, introducând cenzura și controlând tot ceea ce urma să fie publicat în paginile revistei. Prin accesul liber la publicare și prin dispariția cenzurii și a prejudiciilor pe care ea le aducea culturii, anii 1990-1991 sunt deosebit de efervescenti în istoria revistei „Echinox”, tinerii studenți profitând de această frenezie a gândirii necondiționate și a scrisului liber și renunțând la clișee și la idei preconcepate sau impuse de ideologie. Se poate spune că longevitatea revistei „Echinox” se concretizează în mai multe lucrări de referință, cum este dicționarul consacrat echinoxismului de Horea Poenar. Am subliniat, de asemenea, în acest capitol, faptul că revista „Echinox” a fost un fenomen cultural trilingv, prin paginile în română, maghiară și germană, discutându-se, în acest context, despre „multiculturalism” (Petru Poantă), despre „colaborare interetnică” (Mircea Zăciu) sau despre o „simbioză deosebit de productivă” (Ion Pop).

Al doilea capitol al tezei, *Primul val poetic echinoxist*, transcrie cele mai importante valori ale neomodernismului echinoxist, fiind interpretată opera a patru scriitori reprezentativi pentru această generație, în subcapitole cu titluri sugestive: *Dinu Flămând sau „starea de asediu”*, *Ion Mircea. Abstractul și spiritualul* și *Adrian Popescuși „vocea interioară”* și *Ion Pop. Limite și elegii*. Cei patru poeți reprezintă repere foarte semnificative ale începuturilor poeziei echinoxiste, care se definește prin câteva particularități relevante: influența modelului blagian, spiritul livresc, reveria, înclinația spre vis și, nu în ultimul rând, intelectualismul expresiei lirice. Cel dintâi subcapitol este dedicat lui Dinu Flămând, poet care a avut un rol important în apariția revistei „Echinox”, fiind remarcat de critică încă de la începuturile carierei sale. Gheorghe Grigurcu consideră că poezia lui Dinu Flămând „dispune de o remarcabilă dexteritate verbală care ajunge treptat la straturile sensibilității”<sup>7</sup>. De reținut este și faptul că poemele lui se bucură de o largă circulație europeană, fiind traduse în spaniolă, engleză, franceza etc. În poezia lui Ion Mircea pot fi regăsite imaginile „emblematică ale unui univers închis în sine, extrem de bogat, este poezia însăși”<sup>8</sup>, scriitura impunându-se prin rafinament, siguranță de sine, claritate și reverie calofilă. În același timp, Adrian Popescu sugerează în poemele sale miracolul lucrurilor mici, într-un stil detașat și sobru, ce surprinde fiorul religios și emoția transcendenței. Poezia lui Ion Pop exprimă o comuniune de valori, idei, teme și atitudini cu colegii săi de generație, chiar dacă s-a utilizat adesea formula „poezie de critic”, pe care

<sup>7</sup> Gheorghe Grigurcu, *Poeți români de azi*, Editura Cartea Românească, București, 1979, p.477.

<sup>8</sup> Petru Poantă, *Repere critice, în Saga păpădiilor*, Ion Mircea, Editura Școala Ardeleană, 2018, p.538.



Gheorghe Grigurcu o amendează: „Asupra creației lirice a lui Ion Pop planează neîndoios nedreapta formulă «poezie de critic». Ea exprimă nu doar o exiguitate de principiu, ci și un refuz al percepției corecte, înlocuite comod printr-un șablon. [...] Dar poezia e un fenomen autarhic, care, atunci când e autentică, scapă oricărui determinism, inclusiv celui mai insidios, produs de domeniul limitrof al livrescului. [...] Între copertile cărților sale de poezie, Ion Pop e poet și atât. Dacă totuși s-ar insista pe relația acestei poezii cu critica emisă de aceeași pană, am putea avea o surpriză de proporții. Și anume, am fi în măsură de a constata că, în loc de a jertfi cărturării, modelelor tiranice propuse de ampla sa cultură de specialitate, Ion Pop ilustrează o mișcare de emancipare, pe cât de puțin clamoroasă pe atât de tenace, de sub tutela livrescă, resimțită ca o primejdie.”<sup>9</sup> Poetul cultivă parabole și mici alegorii plasate sub semnul confesiunii în care este dorința de echilibru se întâlnește cu aspirația spre nemărginire într-o dinamică discursivă nespectaculoasă, discretă, în care se poate bănui evidențiind „știința de a construi poemul”, cu o „tehnică foarte bine pusă la punct”<sup>10</sup>.

Al treilea capitol, *Poeți echinoxști ai anilor 80-90*, cuprinde unele subcapitole care surprind fizionomia lirică a unor poeți importanți: *Ion Mureșan. Agonii și exasperări*, *Marta Petreu. Avatarurile psihismului*, *Ioan Moldovan. Melancolia calofilă* și *Aurel Pantea. Radicalismul viziunii*. Această generație echinoxistă se remarcă prin apelul la valențele postmodernismului, chiar dacă vom regăsi în unele creații și elemente ale evaziunii din realitate. Întreaga perioadă a anilor 80-90 este, de fapt, o perioadă de tranziție către postmodernitate, prin formele de expresie și de sensibilitate și prin asumarea unei perspective teoretice care restructurează viziunea asupra poeziei contemporane. Comparativ cu generația anterioară, generația optzeci își modifică total modul de a scrie, într-un demers cu caracter de insurgență la adresa oricărei ingerințe ideologice. Poezia se caracterizează printr-un factor inovator relevant, prin ludic, textualism, spectacular, noua generație reușind să scrie cu o naturalețe deplină, cu o inserție spontană în registrul scriiturii și al cotidianului, față de generația anterioară, atrasă de iluzii, abstracțiuni și emoții: „Cultura a devenit un element viu și constitutiv al poeziei, este o potență, nu doar un rezervor de teme, de decoruri, de soluții. Mai mult, este vădită și prezența unei active conștiințe critice, în sensul adevărat al cuvântului.”<sup>11</sup> Ion Mureșan, un reprezentant important al generației optzeciste, este perceput ca poet al agoniei și al exasperării, într-o perspectivă ontologică postmodernă, poezia lui Ion Mureșan fiind foarte bine receptată de către critica literară, încă de la primul său volum de poezie publicat. Criticul Al. Cisteleanu remarcă faptul că poetica lui Ion Mureșan se ghidează după legile adevărului, nu ale frumosului, existând

<sup>9</sup> Gh. Grigurcu, *Prefață* la vol. Ion Pop, *Descoperirea ochiului*, Editura Cartea Românească, București, 2002, p. 9.

<sup>10</sup> Petru Poantă, *Întrecumințenieși ironie*, în revista „Echinox”, supliment la nr. 1-2, 1974, p. IV.

<sup>11</sup> Petru poantă, *Efectul „Echinox” sau Despre echilibru*, Editura Apostrof, Cluj-Napoca, 2003, p.96.

așadar o perspectivă onto poetică subliminală în aceste poeme fracturate și tragice. Într-un alt subcapitol din al doilea capitol am realizat o analiză a poeziei Martei Petreu, pe care Nicolae Manolescu o caracterizează prin prisma unui anumit egocentrism, deoarece în centrul poemelor se regăsesc trăirile cele mai adânci ale unui eu ulcerat, exasperat și abulic. Orgoliul poetei constă în „a se lua pe sine ca exemplu negativ, disecându-se cu un bisturiu ascuțit, spre a-și arăta suferința, frustrarea, lipsa de speranță și eșecul. E vorba de un lirism al deziluziei, care însă nu se marchează, ci se declară: poeta pune degetul pe rană, scormonește în locurile cele mai dureroase, cu o cruzime insuportabilă.”<sup>12</sup>

În subcapitolul dedicat lui Ioan Moldovanam prezentat particularitățile poemelor acestuia, precum echilibrul, viziunea reculeasă, poezia ca refugiu în opoziție cu realitatea cotidiană, într-o unduire muzicală, cu armonii și reverii ale unei conștiințe poetice ferm ancorate în realitate: „Versurile curg lin, muzicalitatea vine din ritmul elaborat al poemului, care se află mereu la aceeași intensitate, dar care e uneori întrerupt brusc de conștiința creatoare care-și revine parcă din tranșă.”<sup>13</sup>

Aurel Pantea este una dintre vocile cele mai importante ale poeziei echinoxiste, lirica sa plasându-se la antipodul vervei ironice și a dexterității verbale a optzeciștilor grupați în jurul Cenuclului de luni (Cărtărescu, Iaru, Traian T. Coșovei, Matei Vișniec). Aurel Pantea se înscrie în orizontul tematic și stilistic al postexpresionismului, mizând pe gravitate, tragic, anticalofilie, pe recursul la arhetip și la fracturile abisale ale fiziologiei. Al. Cistelean definește, cu limpezime, poezia lui Aurel Pantea: „Dacă e cineva care vorbește de Aurel Pantea cu o străină gură, acesta e chiar el; atât de străin de sine încât nu-i mai pasă de nimic; ci doar se uită, indiferent, cum se destramă, cum se scufundă. Poetul n-a ajuns doar pe punctul în care toate sunt zădărnice; a atins punctul maxim al insignifianței, al nimicniciei, din care și nimicnicia e zădărnice”. Aurel Pantea percepe realul ca agresiune a materiei incontrollable la adresa ființei. Cuvântul și senzația, metafora și viața sunt termenii unei ecuații pe care poetul și-o asumă cu ferve, fără concesii, idilizări sau compromisuri. Radicalismul viziunii, sensibilitatea ultragiată, incursiunile în abisurile ființei, sunt transcrise într-un limbaj, neutru, lipsit de retorism sau de ornamente stilistice.

Ultimul capitol al tezei de doctorat este *Echinoxismul poetic al anilor '90*, reprezentând cel de al treilea val poetic echinoxist care se caracterizează printr-un stil novator, dar și o libertate de expresie mult mai susținută, datorită schimbărilor survenite în societatea și în cultura românească o dată cu evenimentele de la 1989 care au condus la căderea regimului comunist,

<sup>12</sup> Nicolae Manolescu, *Marta Petreu*, în Eugen Simion, *Dicționarul literaturii române II*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2012, p.268.

<sup>13</sup> Lavinia Braniște, *Ioan Moldovan*, în *Dicționar echinox. A-Z. Perspectivă analitică*, Horea Poenar, Editura Tritonic, București, 2004, p.226.

observându-se mutații, schimbări, radicalizări în modul de a scrie și de a gândi realitatea, față de generațiile anterioare private de libertatea de a scrie și de a se pronunța în mod deschis în mediile literar-artistice. Această schimbare majoră se regăsește încă din primul număr al revistei care apare după 1990, în care revista „Echinox” va fi condusă exclusiv de către studenți. În următoarele subcapitole vom interpreta alte profiluri poetice, în subcapitolele *Ruxandra Cesereanu. Poezia schizoidă* și *Letiția Ilea. Viața în eufemisme*. Se poate spune că datorită scriitorilor echinoxiști, majoritatea studenți într-o anumită etapă a evoluției lor formatoare, se constituie un fel de atelier de formare al „Echinox”-ului, asigurându-se o continuitate de viziune, atitudine și stil, generațiile poetice echinoxiste de după 1989 eliberându-se de prejudecăți, deoarece se consideră că „micile drame cotidiene ale optzecismului nu mai interesează pe nimeni”<sup>14</sup>, astfel încât fiecare poet își cucerește propria individualitate și singularitate. În poemele sale, Ruxandra Cesereanu accentuează asupra trăirilor proprii, intense, abisale, trăiri care constau „în esență într-o confesiune nudă, dramatică, caracterizată de o anume violență, expresionistă”<sup>15</sup> vorbind cititorilor despre dramele corporalității, despre apele întunecate ale infernului sau despre abisurile fiziologicului. Contribuția Letiției Ilea la universul poetic este, de asemenea, semnificativă, cu toate că opera sa poetică este mai restrânsă. În poemele sale nu sunt prelucrate teme majore, este exprimată doar o inadaptare care provoacă sentimente de melancolie și stări de angoasă, în poeme din care reiese o stare de familiaritate, ironie benignă și inserție într-un cotidian tratat în tonalitate lucid-parodică.

Una dintre coordonatele majore ale literaturii echinoxiste este imperativul sincronizării cu marile valori ale literaturii universale, prin intermediul unei poezii autentice, valoroase, cum constată Ion Pop: „Deschis, iată, de peste trei decenii, atelierul numit Echinox are multe versuri și multă poezie autentică, participând în chip substanțial la mișcarea poetică românească a acestui timp.”<sup>16</sup> Redactorii și scriitorii care au publicat în revista „Echinox” sunt cei care au conferit publicației durabilitate în timp, în 2018 sărbătorindu-se o jumătate de veac de existență a acestei publicații emblematice a literaturii române. De asemenea, impresionantă este dimensiunea multiculturală, prin dialogul prezent în paginile revistei cu pagini în română, maghiară și germană, importante voci multietnice reușind să consolideze prestigiul publicației clujene, trei căi culturale afirmându-și conviețuirea și solidaritatea intelectuală, din perspectiva unei exigențe valorice. Ion Pop afirmă că „a lucrat, în noi toți, și acea prietenie exigentă pe care am evocat-o mereu cu emoție, o atmosferă de comunicare afectivă și intelectuală prelungite în timp, poate mai mult decât în orice altă grupare de scriitori mai recentă din România. Formula,

<sup>14</sup> Ion Cristofor, *Poezii revistei Echinox*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2004, pp.15-16.

<sup>15</sup> Ion Cristofor, *Călătorie la capătul coșmarului*, în revista „Tribuna”, nr.49, 1990, p.4.

<sup>16</sup> Ion Pop, *Poezii revistei Echinox. I*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2004, p.15.

atât de mult vehiculată astăzi a multiculturalității, a avut în Echinoux unele dintre primele, la noi, întrupări semnificative.”<sup>17</sup>

Subliniind importanța fenomenului echinoxist, criticul Gheorghe Perian observă modul în care echinoxismul și-a pus amprenta asupra evoluției literaturii române contemporane: „Proveniți din interiorul unei instituții (Universitatea „Babeș-Bolyai”), echinoxiștii au creat la rândul lor instituții ori le-au preluat și dezvoltat pe cele deja existente. Au dovedit că nu duc lipsă de spirit constructiv, că sunt oameni cu inițiativă, oameni ai faptei, cu dorință de-a edifica. Desigur, înainte de 1989, inițiativa era îngrădită, nu se putea manifesta, dar după această dată, energiile individuale au fost eliberate și cei mai întreprinzători dintre echinoxiști au folosit în mod creativ acest climat de libertate. Au înființat reviste: «Apostrof», «Caietele Echinoux», «Verso» (la Cluj), «Euphorion» (la Sibiu), «Cuvântul» (la București), «Discobolul» (la Alba Iulia), «Mișcarea literară» (la Bistrița), «Caiete Silvane» (la Zalău). Au preluat reviste înființate mai devreme: «Steaua», «Familia», „Vatra”. Au pus bazele unor edituri: Echinoux, Limes, Apostrof, Avalon, Arhipelag. O vocație instituțională nu le-a lipsit, cum se vede, celor formați în redacția revistei.”<sup>18</sup>

S-a putut observa, în perimetrul poeziei, o prevalență firească, naturală a principiului autonomiei estetice, căci, în ambianța „Echinoux”-ului „s-a impus fervoarea ideilor trăite, echilibrul dintre sentiment și expresie, criteriul estetic rămânând ferm. Pe solidaritatea intelectuală a membrilor s-a clădit cultul prieteniei, care dă sentimentul comuniunii. Atmosfera era de primăvară spirituală în care renăștea poezia și respectul pentru cuvânt, libertăți interioare descoperite cu entuziasm asigurau deschiderile spre marile valori.”<sup>19</sup> Spiritul comunității echinoxiste este axat pe cultul valorii, dar și pe principiul continuității unui demers în care calitatea și devotamentul față de ideea libertății de expresie este fundamental. Revista „Echinoux”, ca școală literară și ca fenomen literar viu, dinamic, este o efigie a literaturii autentice, a literaturii eliberate de prejudecăți, de poncife și constrângeri ideologice.

<sup>17</sup> *Ibidem*, p.6.

<sup>18</sup> Gheorghe Perian, „Echinoux” la 50 de ani, în revista „Vatra”, nr. 1-2, 2019, pp. 126-128.

<sup>19</sup> Titu Popescu, *Adrian Popescu sau poezia reminiscențelor sacre*, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2019, p. 55.

## I. Bibliografia operei

- Cesereanu, Ruxandra, *Grădina deliciilor*, Editura Echinox, Cluj-Napoca, 1993
- Cesereanu, Ruxandra, *Zona vie*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1993
- Cesereanu, Ruxandra, *Cădere deasupra orașului*, Editura Transpres, Sibiu, 1994
- Cesereanu, Ruxandra, *Oceanul schizoidian*, Editura Marineasa, Timișoara, 1998
- Cesereanu, Ruxandra, *Femeia-cruciat*, Editura Paralela 45, Pitești, 1999
- Flămând, Dinu, *Apeiron*, Editura Cartea Românească, București, 1971
- Flămând, Dinu, *Poezii*, Editura Cartea Românească, București, 1974
- Flămând, Dinu, *Altoiuri*, Editura Cartea Românească, București, 1976
- Flămând, Dinu, *Stare de asediu*, Editura Cartea Românească, București, 1983
- Flămând, Dinu, *Viață de probă*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1998
- Flămând, Dinu, *Tags*, Editura Dacia Internațional, Cluj-Napoca, 2002
- Flămând, Dinu, *Grădini*, Editura Idea, Cluj-Napoca, 2005
- Flămând, Dinu, *Frigul intermediar*, Editura Paralela 45, Pitești, 2006
- Flămând, Dinu, *Umbre și Faleze*, Editura Brumar, Timișoara, 2010
- Flămând, Dinu, *Biopoeme*, Editura Academiei Române, București, 2010
- Flămând, Dinu, *Stive de tăcere*, Editura Paralela 45, Pitești, 2011
- Flămând, Dinu, *Stare de asediu*, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2015
- Flămând, Dinu, *Descos și Țes. Volumul I*, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2018
- Flămând, Dinu, *Descos și Țes. Volumul II*, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2018
- Ilea, Letiția, *eufemisme*, Editura Idea, Cluj-Napoca, 1997
- Ilea, Letiția, *chiar viața*, Editura Paralela 45, Pitești, 1999
- Mircea, Ion, *Istm*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1971
- Mircea, Ion, *Tobele fragede*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1978
- Mircea, Ion, *Copacul cu 10000 de imagini*, Editura Cartea Românească, București, 1984
- Mircea, Ion, *Piramida împădurită*, Editura Cartea Românească, București, 1989
- Mircea, Ion, *Poezii*, Editura Vitruviu, București, 1996
- Mircea, Ion, *Noe care ne străbate memoria e o femeie*, Editura Unitext, București, 1999
- Mircea, Ion, *Manuscrisul din Insula Elefantina*, Editura Asa, București, 2002
- Mircea, Ion, *Șocul oxigenului*, Editura Vinea, București, 2002
- Mircea, Ion, *Pororoca*, Editura Cartea Românească, București, 2004
- Mircea, Ion, *Terra ballerina* (antologie de autor), Editura Paralela 45, Pitești, 2012
- Mircea, Ion, *Materia care ne desparte*, Editura Junimea, Iași, 2018

- Mircea, Ion, *Saga pășărilor*, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2018
- Moldovan, Ioan, *Viața fără nume*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1980
- Moldovan, Ioan, *Exerciții de transparență*, Editura Cartea Românească, București, 1983
- Moldovan, Ioan, *Insomnii lângă munți*, Editura Cartea Românească, București, 1989
- Moldovan, Ioan, *Arta răbdării*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1993
- Moldovan, Ioan, *Avantajele insomniei (antologie)*, Editura Helicom, Timișoara, 1997
- Moldovan, Ioan, *Tratat de oboseală*, Editura Clusium, Cluj-Napoca, 1999
- Moldovan, Ioan, *O uitare de texte (antologie)*, Editura Axa, Botoșani, 1999
- Moldovan, Ioan, *Interioarele nebune*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002
- Moldovan, Ioan, *Opera poetică*, Editura Paralela 45, Pitești, 2016
- Mureșan, Ion, *Cartea de iarnă*, Editura Cartea Românească, București, 1981
- Mureșan, Ion, *Poemul care nu poate fi înțeles*, Editura Arhipelag, Târgu-Mureș, 1993
- Mureșan, Ion, *Cartea de iarnă*, Editura Charmides, Bistrița, 2013
- Pantea, Aurel, *Casa cu retori*, Editura Albatros, București, 1980
- Pantea, Aurel, *Persoana de după-amiază*, Editura Dacia, Cluj, 1983
- Pantea, Aurel, *La persoana a treia*, Editura Cartea Românească, București, 1992
- Pantea, Aurel, *Negru pe negru*, Editura Arhipelag, Tg. Mureș, 1993
- Pantea, Aurel, *O victorie covârșitoare*, Editura Paralela 45, Pitești, 1999
- Pantea, Aurel, *Aceste Veneții, aceste lagune (antologie)*, Editura Axa, Bacău, 1999
- Petreu, Marta, *Aduceți verbele*, Editura Cartea Românească, București, 1981
- Petreu, Marta, *Dimineața tinerețelor doamne*, Editura Cartea Românească, București, 1983
- Petreu, Marta, *Loc psihic*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1991
- Petreu, Marta, *Teze neterminate*, Editura Cartea Românească, București, 1991
- Petreu, Marta, *Poeme nerușinate*, Editura Albatros, București, 1993
- Petreu, Marta, *Jocurile manierismului logic*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1995
- Petreu, Marta, *Cartea mâniei*, Editura Albatros, București, 1997
- Petreu, Marta, *Apocalipsa după Marta*, Editura Polirom, București, 2011
- Pop, Ion, *Propunere pentru o fântână*, Editura pentru literatură, București, 1966
- Pop, Ion, *Biata mea cuminenie*, Editura Tineretului, București, 1969
- Pop, Ion, *Gramatică târziei*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1977
- Pop, Ion, *Soarele și uitarea*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1985
- Pop, Ion, *Amânarea generală*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1990
- Popescu, Adrian, *Umbria*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1971
- Popescu, Adrian, *Focul și sărbătoarea*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1975

- Popescu, Adrian, *Câmpiile magnetice*, Editura Eminescu, București, 1976
- Popescu, Adrian, *Curtea medicilor*, Editura Eminescu, București, 1979
- Popescu, Adrian, *Suburbiile cerului*, Editura Eminescu, București, 1982
- Popescu, Adrian, *O milă sălbatică*, antologie, Editura Cartea Românească, București, 1983
- Popescu, Adrian, *Proba cu polen*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1984
- Popescu, Adrian, *Vocea interioară*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1987
- Popescu, Adrian, *Călătoria continuă*, Editura Cartea Românească, București, 1989
- Popescu, Adrian, *Pisicile din Torcello*, Editura Albatros, București, 1997
- Popescu, Adrian, *Fără vârstă*, Editura Cartea Românească, București, 1998
- Popescu, Adrian, *Drumul strâmt*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001
- Popescu, Adrian, *Dimineața în forul roman*, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2007
- Popescu, Adrian, *Ieșirea în larg*, Editura Paralela 45, Pitești, 2010
- Popescu, Adrian, *Cuibul*, Editura Tipo Moldova, Iași, 2011
- Popescu, Adrian, *Costumul negru*, Editura Cartea Românească, București, 2013
- Popescu, Adrian, *Poezii. 1971-2018*, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2018

## II. Bibliografia critică

### II.1. În volume

- Achim, George, *Revolte și consimțiri. Scriitori români din secolul XX*, Editura Dacia, Cluj, 2004
- Antofi, Simona, *Spații culturale și modele literare. Ipoteze ale discursului poetic și ipoteze critice*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2005
- Adamek, Diana, *Transilvania și verile cu polen. Clujul literar în anii '90*, Editura Paralela 45, Pitești, 2003
- Antonescu, Romulus Bogdan, *Dicționar de Simboluri și Credințe Tradiționale Românești*, Ediție Digitală, 2009
- Băciut, Nicolae, *O istorie a literaturii române contemporane în interviuri*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2005
- Benga, Grațiela, *Rețeaua. Poezia românească a anilor 2000*, Editura Universității de Vest, Timișoara, 2016
- Boldea, Iulian, *Scriitori români contemporani*, Editura Ardealul, Târgu-Mureș, 2002
- Boldea, Iulian, *Poeți români postmoderni*, Editura Ardealul, Târgu-Mureș, 2006
- Boldea, Iulian, *Aproximații*, Editura Contemporanul, București, 2014
- Boldea, Iulian (coord.), *Ion Mureșan: Poetul for ever*, Editura Ardealul, Târgu-Mureș, 2008

- Borbély, Ștefan (coord.), *Echinox - texte teoretice*, Editura Limes, Cluj, 2018
- Bot, Ioana, *Semne de carte. Eseuri de istorie literară românească*, Editura Limes, Cluj, 2004
- Braga, Mircea, *Pe pragul criticii*, Editura Transpres, Sibiu, 1992
- Buciu, Marian Victor, *Panorama literaturii române în secolul XX. 1. Poezia*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 2003
- Bucur, Romulus, *Poeți optzeciști (și nu numai) în anii 90*, Editura Paralela 45, Pitești, 2000
- Cărtărescu, Mircea, *Postmodernismul românesc*, Editura Humanitas, București, 1999
- Christi, Aura, *Fragmente de ființă*, Editura Albatros, București, 1998
- Cistelecan, Al., *Top ten (recenzii rapide)*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2000
- Cistelecan, Al., *Al doilea top*, Editura Aula, Brașov, 2004
- Chioaru, Dumitru, *Developări în perspectivă. Generația 80 în portrete critice*, Editura Cartea Românească, București, 2004
- Crăciun, Gheorghe, *Competiția continuă. Generația 80 în texte teoretice*, Editura Paralela 45, Pitești, 1999
- Crăciun, Gheorghe, *Aisbergul poeziei moderne*, Editura Polirom, București, 2017
- Cristea, Dan, *Citind cărțile de azi*, Editura Cartea Românească, București, 2014
- Cristea-Enache, Daniel, *Concert de deschidere*, Editura Fundației Culturale Române, București, 2001
- Cristoiu, Constantin, *Cu Ion Cristoiu în infernul contemporan*, Editura Contraria, București, 1994
- Dimisianu, Gabriel, *Lumea criticului*, Editura Fundației Culturale Române, București, 2000
- Dobrescu, Alexandru, *Foiletoane 3*, Editura Junimea, Iași, 1984
- Felea, Victor, *Aspecte al poeziei de azi II*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1980
- Grigurcu, Gheorghe, *Poeți români de azi*, Editura Cartea Românească, București, 1979
- Grigurcu, Gheorghe, *Poezie română contemporană, II*, Editura Revistei „Convorbiri literare”, Iași, 2000
- Grigurcu, Gheorghe, *Între poeți*, Editura Eikon, București, 2016
- Ierunca, Virgil, *Semnul mirării*, Editura Humanitas, București, 1995
- Iorgulescu, Mircea, *Scriitori tineri contemporani*, Editura Eminescu, București, 1978
- Lungu, Alexandru, *Misterul poeziei. Între turnul de fildeș și zgomotul istoriei*, Editura Paralela 45, Pitești, 2003
- Maiorescu, Titu, *Adrian Popescu sau poezia reminiscențelor sacre*, Editura Limes, Cluj, 2019
- Manolescu, Nicolae, *Istoria literaturii române pe înțelesul celor care citesc*, Editura Paralela 45, Pitești, 2014



- Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008
- Micu, Dumitru, *Istoria literaturii române. De la creația populară la postmodernism*, Editura Saeculum, București, 2009
- Mihăieș, Mircea, *Cartea de iarnă*, Editura Cartea Românească, București, 1981
- Mincu, Marin, *Textualism și autenticitate (Eseu despre textul poetic, III)*, Editura Pontica, Constanța, 1993
- Mincu, Marin, *Poezia română actuală. Vol. I. De la Adela Greceanu la Leonid Dimov [O antologie comentată]*, Editura Pontica, Constanța, 1998
- Mincu, Marin, *Poezia română actuală. Vol. II. De la Adela Greceanu la Leonid Dimov [O antologie comentată]*, Editura Pontica, Constanța, 1998
- Mincu, Marin, *Poezia română actuală. Vol. III. De la Adela Greceanu la Leonid Dimov [O antologie comentată]*, Editura Pontica, Constanța, 1999
- Mugur, Florin, *Schițe despre fericire*, Editura Cartea Românească, București, 1987
- Muthu, Mircea, *Balkanismul literar românesc*, Editura Școala Românească, Cluj-Napoca, 2002
- Negoîtescu, I., *Critici și metode*, Editura Cartea Românească, București, 1989
- Negoîtescu, I., *Scriitori contemporani*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1994
- Negoîtescu, I., *Scriitori contemporani*, Editura Paralela 45, Pitești, 2000
- Oprea, Nicolae, *Timpul lecturii. Selecție de cronicar*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002
- Oprea, Nicolae, *Literatura „Echinoxului”*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2003
- Oprea, Nicolae, *Literatura „Echinoxului”, I*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2012
- Pantea, Aurel (coord.), *Sacrul în poezia românească. Studii și articole*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2007
- Papahagi, Marian, *Critica de atelier*, Editura Cartea Românească, București, 1983
- Papahagi, Marian, *Poezia lui Dinu Flămând*, Editura Cartea Românească, București, 1990
- Papahagi, Marian, *Fragmente despre critică*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1994
- Perian, Gheorghe, *Scriitori români postmoderni. Eseuri*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1996
- Perian, Gheorghe, *Prefață la: Viorel Mureșan, Sâmbăta lucrurilor*, Editura Limes, Cluj, 2006
- Petreu, Marta, *Biblioteci în aer liber*, Editura Polirom, Iași, 2014
- Piru, Al., *Critici și metode*, Editura Cartea Românească, București, 1989
- Poantă, Petru, *Radiografii*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1978
- Poantă, Petru, *Radiografii II*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1983

- Poantă, Petru, *Scriitori contemporani. Radiografii*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1994
- Poantă, Petru, *Efectul „Echinox” sau Despre echilibru*, Editura Apostrof, Cluj-Napoca, 2003
- Poantă, Petru, *Clujul meu. Radiografii*, Editura Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2011
- Poenar, Horea, *Dicționar Echinox A-Z. Perspectivă analitică*, Editura Tritonic, București, 2004
- Poenar, Horea, *Dicționar Echinox A-Z. Perspectivă analitică*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008
- Pop, Ion, *Avangardismul poetic românesc*, Editura Pentru Literatură, București, 1969
- Pop, Ion, *Pagini transparente*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1997
- Pop, Ion, *Poezii revistei Echinox. I*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2004
- Pop, Ion, *Poezii revistei „Echinox”. II*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2004
- Pop, Ion, *Dicționar analitic de opere literare românești. A-M*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2007
- Pop, Ion, *Dicționar analitic de opere literare românești. N-Z*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2007
- Pop, Ion, *Ieșirea în larg*, Editura Paralela 45, Pitești, 2007
- Pop, Ion, *Echinox. Vocile poeziei*, Editura Revistei Tribuna, Cluj-Napoca, 2008
- Pop, Ion, *Poezia românească neomodernistă*, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2018
- Pop, Ion, Teușan, Călin (coord.), *Echinox 50*, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2018
- Pop, Ion (coord.), *Dicționarul analitic de opere literare românești, vol. III, M-P*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2001
- Radu, Olimpia, *Pagini de critică*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1988
- Regman, Cornel, *Selecție din selecție*, Editura Eminescu, București, 1972
- Regman, Cornel, *Explorări în actualitatea imediată*, Editura Eminescu, București, 1978
- Regman, Cornel, *Noi explorări critice*, Editura Eminescu, București, 1982
- Regman, Cornel, *Ultimele explorări critice*, Editura Atlas, București, 2000
- Sasu, Aurel, *Dicționarul biografic al literaturi române. A-L*, Editura Paralela 45, București, 2007
- Sasu, Aurel, *Dicționarul biografic al literaturi române. M-Z*, Editura Paralela 45, București, 2007
- Sasu, Aurel, *Dicționarul biografic al literaturi române. A-L*, Editura Paralela 45, București, 1995
- Sasu, Aurel, *Dicționarul biografic al literaturi române. M-Z*, Editura Paralela 45, București, 1995
- Simion, Eugen, *Scriitori români de azi, IV*, Editura Cartea Românească, București, 1989
- Simion, Eugen, *Dicționarul general al literaturii române*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2005

- Simion, Eugen, *Dicționarul literaturii române I*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2012
- Simion, Eugen, *Dicționarul literaturii române II*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2012
- Soviany, Octavian, *Cinci decenii de experimentalism. Compendiu de poezie românească actuală. Volumul al II-lea. Lirica epocii postcomuniste*, Editura Casa de Pariuri Literare, București, 1990
- Știreanu, Octavian, *Cronici de Echinox*, Editura Scripta, București, 2001
- Tartler, Grete, *Melopoetica*, Editura Eminescu, București, 1984
- Tuchilă, Costin, *Cetățile poeziei*, Editura Cartea Românească, București, 1983
- Țeposu, G. Radu, *Istoria tragică și grotescă a întunecatului deceniu literar nouă*, Ediția a III-a, Editura Cartea Românească, București, 2006
- Ulici, Laurențiu, *Literatura română contemporană*, Editura Eminescu, București, 1995
- Varvara, Daniela, *Mituri și simboluri biblice în poezia românească neomodernistă*, Editura Eikon, București, 2016
- Vedinaș, Traian, *Revista Echinox în texte*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2006
- Vedinaș, Traian, *Exhinoxismul. Dicționar sintetic și antologic*, Editura Grinta, Cluj-Napoca, 2010
- Voncu, Răzvan, *Un deceniu de literatură: 1998-2008*, Editura Ideea Europeană, București, 2009
- Vulturescu, George, *Cronicar pe Frontiera Poesis*, Editura Princeps Edit, Iași, 2005
- Zaciu, Mircea, *Lecturi și zile*, Editura Eminescu, București, 1975
- Zaciu, Mircea, *Departa aproape*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2012

## II.2. În periodice

- Adamek, Diana, *Metamorfozele textului*, în revista „Tribuna”, nr.51-52, 1997
- Bădică, Ion Viorel, *Lecția de anatomie*, în revista „Echinox”, nr. 3-4, 1982
- Băciuț, Nicolae, *Dreptul la timp, anchetă*, în revista „Echinox”, nr. 11-12, 1979
- Berindeanu, Florin, *Poetul în iarnă*, în revista „Amfiteatru”, nr. 2, 1983
- Bodiu, Andrei, *Poezia lui Ioan Moldovan*, în revista „Observator Cultural”, nr. 4, 2000
- Bodiu, Andrei, *Poezia lui Ioan Moldovan*, în revista „Observator Cultural”, nr. 122, 2002
- Boldea Iulian, *Pe vremea fericirii obligatorii*, în revista „Vatra”, noiembrie 2000
- Boldea, Iulian, *Ion Mureșan și tensiunea limitelor*, în revista „Tribuna”, nr. 79, 16-31 decembrie 2005
- Boldea, Iulian, *O jumătate de veac de echinoxism*, în revista „Vatra”, nr. 6-7, 2018
- Braga, Corin, *Efectul Echinox*, în revista „Echinox”, nr. 1, 1994
- Butca, Ioan, *Cartea de iarnă*, în revista „Viața Studențească”, nr. 35, 1981
- Bucur, Romulus, *Ioan Moldovan*, în revista „Arca”, nr.10-11-12, 1999

- Bugariu, Voicu, <<*Supărarea*>> *poetului*, în revista „Luceafărul”, nr. 40, 1981
- Buzea, Constanța, *Ioan Moldovan*, în revista „Amfiteatru”, nr. 1, 1981
- Cernat Paul, *Metamorfozele echinoxismului*, în revista a „22”, nr. 1022, Anul XX, 06-12 octombrie 2009
- Cistelean, Al., *Echinox*, în revista „România Literară”, nr. 47, 2011
- Cistelean, Al., *Marea defilare echinoxistă*, în revista „Cultura”, nr. 3/22 ianuarie 2009
- Cistelean, Al., *Trei seri cu Ruxandra*, în revista „Luceafărul”, nr. 21, 1995
- Cistelean, Al., *Iulian Boldea*, în revista „Echinox”, nr. 1-2-3, 1994
- Cistelean, Al., *Stare de asediu*, în revista „Familia”, nr.8, 1993
- Cistelean, Al., *Reverii italice și autohtone*, în revista „Vatra”, nr.2, 1988
- Cistelean, Al., *Ioan Moldovan*, în revista „Familia”, nr.7, 1986
- Cistelean, Al., *Cartea de iarnă de Ion Mureșan*, în Revista „Familia”, nr. 11, 1981
- Corbu, Daniel, *Ion Mureșan. Tragicul joc al lucidității și neoexpresionismul nu prea bine temperat*, în revista „Nord Literar”, Baia-Mare, nr. 2, 2007
- Cristofor, Ion, *Călătorie la capătul coșmarului*, în revista „Tribuna”, nr. 49, 1990
- Enache, Daniel Cristea, *Iluzii îmbătrânite*, în revista „Adevărul”, nr. 429, 1998
- Flămând, Dinu, *La Echinox*, în revista „Vatra”, nr. 5-6, 2009
- Flămând, Dinu, *Ioan Moldovan*, în revista „Viața Studențească”, nr.5 , 1981
- George, Alexandru, *Iadul și cei care au ieșit din el*, în revista „Luceafărul”, nr. 9, 1999
- Goldiș, Alex., *Adrian Popescu*, în revista „Cultura”, nr 4,13 iunie 2013
- Grigurcu, Gheorghe, *Arta răbdării*, în revista „Contemporanul”, nr. 9, 1994
- Lazăr, Marius, *Ion Mureșan. Poezia 80*. în revista „Astra”, nr. 3, 1984
- Manolescu, Ion, *Un manifest postmodernist*, în revista „România Literară”, nr. 5, 1996
- Manolescu, Nicolae, *Cartea de iarnă*, în revista „România Literară”, nr. 38, 1981
- Mihăilescu, Dan C., *Ioan Moldovan*, în revista „Transilvania”, nr. 7, 1984
- Moldovan, Ioan, *O preoteasă a horror-ului*, în revista „Familia”, nr. 4, 1995
- Moldovan, Rareș, *Toate poveștile adevărate*, în revista „Vatra”, nr. 11-12, 2006
- Moraru, Cornel, *Poemul din vis*, în revista „Vatra”, nr. 4, 1995
- Moraru Cristian, *Poezia limitei și limitele poeziei*, în revista „România Literară”, nr.22,1987
- Mureșan, Ion, *Ioan Moldovan*, în revista „Tribuna”, nr. 49, 1994
- Mureșan, Ion, *Poezia este suprema terapie (I)*, în revista „Observatorul Cultural”, nr. 91, noiembrie, 2001
- Mureșan, Ion, *Poezia este suprema terapie (II)*, în revista „Observatorul Cultural”, nr. 91, noiembrie, 2001

- Mureșan, Ion, *Am fi toți geniali de-am reuși să facem cuvântul una cu gândul*, în revista „Ziarul de Duminică”, nr.2/18, ianuarie 2008
- Negulei, Carmen, *Ruxandra Cesereanu*, în revista *Echinox*, nr. 1-2-3, 1994
- Panța, Iustin, *Ruxandra Cesereanu*, în revista „Vatra”, nr. 4, 1995
- Papahagi, Marian, *Poezia lui Dinu Flămând*, în revista „Echinox”, nr. 1, 1977
- Pecican, Ovidiu, *Suntem artiștii provinciali, profesorii provinciali*, în revista „Vatra”, nr. 8, 1997
- Petrea, Laura Alexandra, *An analytical approach of Marta Petru's debut volume*, în revista „Globalization, Intercultural Dialogue and National Identity”, nr.6, 2019
- Petrea Laura Alexandra, *A review over Ion Mircea's poetry*, în revista „Multiculturalism through the Lenses of Literary Discourse”, nr.7, 2019
- Petrea Laura Alexandra, *Apeiron-ul lui Dinu Flămând*, în revista „Journal of Romanian Literary Studies”, nr. 20, p.713
- Petrea Laura Alexandra, *Dimineața tinerelor doamne by Marta Petreu. An analytical approach*, în revista „Journal of Romanian Studies”, nr. 17, 2019
- Petrea Laura Alexandra, *The debut of poet Ioan Moldovan*, în revista „Journal of Romanian Literary Studies”, nr. 21, 2020
- Petrea Laura Alexandra, *The tragic of maturity*, în revista „Identities in Globalisation. Intercultural Perspectives”, nr. 7, 2020
- Petreu, Marta, *Un an până la centenar*, în revista „Apostrof”, nr. 12, 2017
- Petreu, Marta, *Din istoria Echinox-ului*, în revista „Apostrof”, nr. 8, 2015
- Poantă, Petru, *Cronică despre Altoiuri*, în revista „Steaua”, nr. 3, 1977
- Podoabă, Virgil, *Ioan Moldovan*, în revista „Familia”, nr. 3, 1990
- Poenar, Horea, *Incredibila istorie Echinox*, în revista „Echinox”, nr. 9, 2008
- Pop, Ion, *Apel „Echinox” 50*, în revista „Apostrof”, nr. 12, 2017
- Pop, Ion, *Marian Papahagi, după zece ani*, în revista „Tribuna”, nr. 153, 16-31 ianuarie 2009
- Pop, Ion, *Lecții de vivisecție în oglindă*, în revista „Vatra”, nr. 5, 1999
- Pop, Ion, *Eufemismele țipătului*, în revista „Tribuna”, nr. 25, 1997
- Săplăcan, Radu, *Ioan Moldovan*, în revista „Tribuna”, nr. 20, 1981
- Simion, Eugen, *În poezie trebuie să tutuiești un zeu*, în revista „România Literară”, nr. 26, 1983
- Simion, Eugen, *Ioan Moldovan*, în revista „România Literară”, nr. 1/1990
- Simion, Eugen, *Insomnii lângă munți*, în revista „România Literară”, nr. 46, 1989
- Stamatoiu, Cristian, *Carte de încifrare a viselor*, în revista „Tribuna”, nr. 18, 1995
- Stoiciu, Liviu Ioan, *La Fanion*, în revista „Echinox”, nr. 4-5, 1981
- Ștefănescu, Alex, *Ioan Moldovan*, în revista „România Literară”, nr. 18, p.1990

Țeposu, Radu G., *Starea de luciditate*, în revista „Amfiteatru”, nr. 7, 1983

Uricaru, Eugen, *Juvenesdumsumus*, în revista „Echinox”, nr. 1, 1968

### II.3.Sitografie

<https://revista22.ro/echinoxistii-674.html>

<http://www.uniuneascritorilor.ro/2018-03-15-echinxi-ti-la-echinoc-iu>

<http://revistacultura.ro/cultura.php?articol=3639>

<http://revistacultura.ro/nou/2012/02/mica-epopee-critica/>

<https://www.revista22.ro/echinoxistii-674.html>

<https://www.revista22.ro/a-href-metamorfozele-echinoxismului-cronic259-de-carte-6723html-titlen-6723.html>

<https://revistavatra.org/2017/04/12/al-cistelecan-oile-negre-echinoxiste-sezonul-i-episodul-i/>

[http://www2.nord-literar.ro/index.php?option=com\\_content&task=view&id=1393&Itemid=9](http://www2.nord-literar.ro/index.php?option=com_content&task=view&id=1393&Itemid=9)

<http://revistaechinox.ro/2010/10/incredibila-istorie-echinox-i-intro-68-78/>

<https://domnitaralu.wordpress.com/2010/03/22/ion-pop-%E2%80%93-critic-al-generatiei-%E2%80%93-echinoxism-vs-lunedism/>

<https://revista22.ro/cultura/echinoxistii>

<http://revistaechinox.ro/2009/12/echinoxul-%E2%80%93-un-fenomen-cultural-trilingv/>

<https://olnafu.ru/%C8%99tiri-%C8%99i-societate/186318-apeiron-este-semnifica%C8%9Bia-%C8%99i-interpretarea.html>

<http://cimec.ro/Etnografie/Antonescu-dictionar/Dictionar-de-Simboluri-Credinte-Traditionale-Romanesti-p.html>